

تاثیر هدفمندسازی یارانه‌ها بر توسعه اقتصادی و کارآفرینی کشور

حمید کاکائی^{۱*}، سیدحسین حسینی^۲، عامر دهقان نجم‌آبادی^۳

چکیده

اکثر کشورهای دنیا هدفمندسازی یارانه‌ها را به نحوی اجرا می‌کنند تا بتوانند هزینه‌های خود را کاهش داده و منفعت اقتصادی و مالی زیادی را برای جامعه خود به ارمغان بیاورند. در ایران نیز هدفمندسازی یارانه‌ها به شکل جدید از سال ۱۳۸۹ اجرا گردیده است. هدف تحقیق حاضر بررسی تاثیر هدفمندسازی یارانه‌ها بر توسعه اقتصادی و کارآفرینی کشور است. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۵۰ نفر از کارکنان سازمان هدفمندی یارانه‌ها می‌باشد بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران تعداد ۱۰۸ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار PLS انجام پذیرفته است. نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاکی از این است که هدفمندسازی یارانه‌ها تاثیر مثبت و معناداری بر توسعه اقتصادی کشور دارد. همچنین نتیجه دیگر تحقیق نشان داد که هدفمندسازی یارانه‌ها نیز بر توسعه کارآفرینی کشور تاثیر مثبت و معناداری دارد.

کلیدواژه‌ها: هدفمندسازی یارانه‌ها، توسعه اقتصادی، توسعه کارآفرینی.

بیان مسئله

امروزه نقش سازمان هدفمندی یارانه‌ها در توسعه اقتصادی و توسعه کارآفرینی کشور بر کسی پوشیده نیست. این سازمان با تکیه بر اهداف بزرگی همچون کمک به رفاه عمومی، کمک به ارتقای فرهنگ صنعت هر استان، کمک به تقویت تشکلهای تخصصی صنعتی و معدنی و بسیاری از اهداف مهم دیگر، به دنبال این هستند تا بتوانند نقش خودشان را در توسعه اقتصادی و کارآفرینی کشور به خوبی ایفا نمایند.

توجه به توسعه اقتصادی و توسعه کارآفرینی می‌تواند به سازمان‌ها کمک نماید تا اهداف خود را دنبال نمایند. آن باعث می‌شود تا با شناسایی فرصت‌ها، بازارها یا فرآیندهای جدید را از طریق منابع سازمانی جدید به وجود آورند (یوشیدا و همکاران^۴، ۲۰۲۰).

یکی از مهمترین مباحثی که پیرامون اهمیت کارآفرینی و توسعه اقتصادی مطرح شده است، بحث هدفمندسازی یارانه‌ها بوده است که تاثیر مهمی می‌تواند بر رشد اقتصادی و

hamidkakaei306@yahoo.com

Shh21602@yahoo.com

amerdehghan@ut.ac.ir

4. Yoshida et al

۱. دانشجوی دکترای حرفه ای مدیریت کسب و کار، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، ایران.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد تهران جنوب، ایران.

۳. دکتری کارآفرینی، دانشگاه تهران، گروه کارآفرینی، تهران، ایران.

از اقشار آسیب‌پذیر هدفی است که از یکطرف همه گروه‌های نیازمند و آسیب‌پذیر تحت پوشش این حمایت‌ها قرار گیرند و از طرف دیگر، افراد غیرآسیب‌پذیر که جزو گروه هدف سیاست حمایتی نیستند، از این حمایت‌ها برخوردار نباشند. هدفمندی‌سازی یارانه‌ها بر این فرض استوار است که بخشی از جامعه برای دریافت کمک‌های انتقالی در اولویت بالاتری هستند (باری حصار و همکاران، ۱۳۹۶).

هدفمندی‌سازی یارانه‌ها نوعی کوشش اقتصادی/سیاسی است که همزمان در پی از میان برداشتن هزینه‌های عمومی دولت بدون تقلیل اختیارات اجتماعی و اختصاص دادن آن به بنگاه‌های تولیدی و بازاری است. به عبارتی، هدفمندی‌سازی یارانه‌ها از کوچک‌سازی دولت تنها به کاهش هزینه‌های جاری دولت و از مداخله‌گری دولت تنها به هدایت هزینه‌ها از مصرف به تولید است (متقی و همکاران، ۱۳۹۹).

هدفمندی‌سازی یارانه‌ها می‌تواند فواید و آثار مثبت زیادی داشته باشد. در تحقیقی که توسط برخورداری و مهرگان (۱۳۸۹)، انجام شده است فواید زیر برای انجام قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها مطرح شده است:

۱. هدفمندی‌سازی یارانه‌ها پایانی برای فسادهای موجود در توزیع یارانه‌ها خواهد بود. شیوه رایج پرداخت یارانه‌ها یعنی یارانه‌های قیمتی، در بعد تولید و توزیع زمینه فسادهای اقتصادی را فراهم نموده بود. حجم فسادهای اقتصادی ناشی از این شیوه پرداخت یارانه‌ها در برخی از موارد زمینه‌های انحراف سیاست‌های حمایتی دولت را فراهم کرده بود. اما با حذف یارانه‌های قیمتی و هدفمند کردن آن‌ها، آسیب‌پذیری اقتصادی و فساد اقتصادی کاهش می‌یابد.

۲. با نقدی کردن یارانه‌ها، آزادسازی قیمت‌ها در اقتصاد کشور برای اولین بار در مورد برخی کالاها برقرار شده است. تعیین دستوری قیمت بسیاری از کالاها توان رقابت تولیدکنندگان بخش خصوصی را به شدت کاهش داده بود. زیرا دولت با حمایت از تولیدکنندگان دولتی کالاهای یارانه‌ای و خریدهای قابل توجه از آنها، از یک سو موجب کاهش توان رقابت تولیدکنندگان بخش خصوصی شده و از سوی دیگر انگیزه‌های فعالیت تولیدکنندگان بخش دولتی را کاهش داده

کارآفرینی در جامعه ایران داشته باشد. در طراحی برنامه‌های توسعه کشورها، از آنجا که بهبود وضعیت معیشتی همه اقشار جامعه به صورت عام و اقشار کم درآمد به طور خاص، یکی از اولویت‌های اساسی دولت‌ها است، بنابراین اتخاذ یک مکانیزم حمایتی مناسب، همواره مدنظر دولت‌ها قرار داشته است. با توجه به این امر که در کشور ما، دولت‌ها، دولت‌های نفتی بوده‌اند، لذا همواره مبالغ بسیار قابل توجهی از منابع عمومی به ساده‌ترین و در عین حال پرهزینه‌ترین شیوه حمایتی ممکن، در قالب یارانه‌های غیر مستقیم پرداخت گردیده است. یکی از سیاست‌های کلان اصلاح ساختار اقتصادی کشور، قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها بوده است. پس از اجرای قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها و افزایش قیمت بسیاری از گروه‌های کالایی مصرفی خانوارها، دولت جهت جبران رفاه از دست رفته مردم و حتی بهبود وضعیت معیشتی آنان، تصمیم به پرداخت یارانه نقدی یکسان به همه اقشار جامعه نمود (سهیلی و همکاران، ۱۳۹۶).

با توجه به مطالب گفته شده می‌توان بیان کرد قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها که از دی ماه ۱۳۸۹ اجرا شده است آیا تا کنون توانسته است به اهدافی که ترسیم کرده دست یابد. آیا هدفمندی‌سازی یارانه‌ها در کشور مشکلات اقتصادی را رفع کرده و باعث توسعه کشور خواهد شد و اینکه هدفمندی‌سازی می‌تواند باعث رونق فعالیت‌های کارآفرینانه در چرخه کشور شود. از اینرو در تحقیق حاضر با توجه به کمبود مطالعات در این زمینه به این سوالات پرداخته می‌شود که آیا هدفمندی‌سازی یارانه‌ها با توسعه اقتصادی و توسعه کارآفرینی تاثیرگذار می‌باشد؟

مروری بر پیشینه تحقیق

هدفمندی‌سازی یارانه‌ها

یارانه عبارت است از پرداخت مستقیم و یا غیرمستقیم دولتی، امتیاز اقتصادی یا اعطای برتر ویژه که دولت‌ها برای رساندن کالا و خدمات به دست مصرف‌کنندگان به قیمت ارزان‌تر و حمایت از توان رقابت تولیدکنندگان پرداخت می‌کنند. یارانه‌ها در عرصه سیاست تامین اجتماعی و حمایت

توزیع آنها از سوی دیگر وجود نداشت. برای مثال، آنچه که از یارانه‌ها در محاسبات قوانین بودجه لحاظ می‌شد، متفاوت از یارانه‌های پرداختی در جامعه بود و در برخی از موارد شکاف بین ارقام قابل توجه بود. با نقدی کردن یارانه‌ها، از یک سو میزان شفافیت عملکرد دولت در اعطای یارانه‌ها و از سوی دیگر شفافیت نظارت بر اعطای یارانه‌ها و دریافت کنندگان آن افزایش خواهد یافت. این امر امنیت لازم برای فعالان اقتصادی را فراهم خواهد کرد (برخورداری و مهرگان، ۱۳۸۹).

توسعه اقتصادی و توسعه کارآفرینی

اصطلاح توسعه اقتصادی، تکیه بر وجوه اقتصادی دارد. آثار اقتصادی عمده به کارگیری علم و فن در یک جامعه است که همان گسترش ظرفیت‌های تولیدی است. توسعه اقتصادی با رشد اقتصادی که فقط بر افزایش مادی کل درآمد ملی یا تولید ناخالص ملی یک جامعه در یک دوره معین تأکید دارد، متفاوت است. توسعه اقتصادی پدیده عام تر از رشد اقتصادی است و جنبه‌های کمی و کیفی جامعه را در برمی‌گیرد. توسعه اقتصادی فرآیندی است که موجب افزایش تولید سرانه شاغلین نیروی کار در بلندمدت می‌شود. توسعه اقتصادی فرآیندی است که موجب افزایش درآمد سرانه می‌شود. توسعه اقتصادی فرآیندی است که اقتصاد را از یک دوگانگی (بخش سنتی - مدرن) به یک اقتصاد مدرن می‌رساند. در نهایت، توسعه اقتصادی را افزایش ظرفیت‌های تولیدی و تنوع در تولیدات یک جامعه در بلندمدت تعریف کرده‌اند. توسعه اقتصادی اشاره به رشد مداوم اقتصادی یک جامعه و بهبود وضعیت رفاهی افراد جامعه دارد که ناشی از دگرگونی و تحول در بنیان‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، علمی فرهنگی جامعه است (فرجی و همکاران، ۱۳۹۳).

علاوه بر این تغییر و تحولات در دهه‌های اخیر و افزایش روزافزون رقابت، پیچیدگی، پویایی و عدم اطمینان شرایط محیطی باعث شده است تا سازمان‌های بزرگ نتوانند با شرکت‌های کوچک که از انعطاف پذیری، سرعت و نوآوری بالاتری برخوردار هستند، رقابت کنند. در چنین شرایطی حیات و بقای سازمان‌های بزرگ در گرو تحول اساسی و

بود. اما با آزادسازی قیمت کالاهای یارانه‌ای و واقعی شدن قیمت آنها، زمینه‌ای برای رقابت در تولید کالاهای یارانه‌ای فراهم می‌شود. چون در شرایط قیمت‌های واقعی دیگر خریدهای تضمینی دولت وجود نداشته، تولیدکنندگان برای بقا در بازار نیاز به رقابت خواهند داشت. این امر موجب افزایش کیفیت کالاهای تولیدی و تداوم این امر موجب افزایش توان رقابت جهانی تولیدکنندگان داخلی خواهد شد.

۳. پرداخت نقدی یارانه‌ها نه تنها رفاه دریافت‌کنندگان یارانه‌ها را افزایش خواهد داد بلکه الگوی مصرفی آنها را متحول کرده و موجب عقلایی شدن رفتار مصرفی شان می‌شود. مردم در شیوه رایج دریافت یارانه‌ها، بدون توجه با نیازهای مصرفی خود و تنها با هدف استفاده از کالاها با قیمت ارزان، اقدام به خرید می‌کنند. به گونه‌ای که در برخی موارد استفاده بیش از نیاز مردم از این کالاها زمینه بسیاری از بیماری‌ها نیز شده است. اما با پرداخت یارانه‌ها به صورت نقدی، مردم برخلاف گذشته بر اساس قیمت کالاها در هنگام خرید تصمیم‌گیری خواهند کرد. واقعی شدن قیمت‌ها موجب می‌شود مردم از یکسو با توجه به میزان نیاز خود و از سوی دیگر با توجه به قیمت کالاها بهترین انتخاب را انجام دهند در حالی که در گذشته قیمت یارانه‌ای کالاها انگیزه اصلی برای خرید کالاها توسط مردم بود.

۴. پرداخت یارانه‌ها به شیوه قبل موجب شده بود که در بیشتر موارد بازار سیاه برای کالاهای یارانه‌ای شکل بگیرد. برای نمونه می‌توان به بن‌های مختلف کارمندی اشاره نمود. با تحول در نحوه پرداخت یارانه‌ها، این امر نه تنها پایانی بر بازارهای سیاه خواهد بود بلکه بستر مناسبی برای سایر سیاست‌های آزادسازی اقتصادی فراهم می‌کند. چنین شرایطی امنیت لازم برای فعالیت بخش خصوصی داخلی و حتی بخش خصوصی خارجی را افزایش می‌دهد.

۵. پرداخت نقدی یارانه‌ها موجب افزایش شفافیت اقتصادی کشور خواهد شد. میزان شفافیت اقتصادی در یارانه‌های نقدی در مقایسه با یارانه‌های قیمتی یا غیر نقدی بیشتر است. در شیوه رایج پرداخت یارانه‌ها به دلیل وجود منافع کلان ذینفعان شفافیت لازم در اعطای یارانه‌ها از یک سو و

ریسک‌پذیری: ریسک‌پذیری، عبارتست از آمادگی افراد برای بکارگیری منابع به منظور بهره‌برداری از فرصت‌ها و شروع پروژه‌ها، بدون اطلاع از نتایج و بازگشت سرمایه. سازمان‌هایی که محدودیت و خطوط قرمز زیادی دارند، روحیه ریسک‌پذیری در آنها کمتر است.

پیشگام بودن: پیشگام بودن، پیش‌بینی و رفتار برای رفع نیازهای آتی از طریق کشف و بکارگیری فرصت‌هایی است که دلالت بر توسعه نیازها دارد. پیشگامی مستلزم عملگرایی و تأکید بر پیش‌بینی و جلوگیری از مشکلات آینده است قبل از اینکه رخ دهند. این عملگرایی شامل، تفسیر خلاقانه قوانین، مهارت در شبکه‌سازی و توازن بین منابع و وجود سطح بالایی از پایداری و بردباری در مقابله با تغییرات محیطی.

رویکرد تهاجمی: رویکرد تهاجمی اشاره به تمایل شرکت به چالش‌های سخت و مستقیم با رقبا برای بهبود وضعیت بازار خودشان دارد. به طور کلی رقابت تهاجمی اشاره به این دارد که در برابر تهدیدات به وجود آمده، نحوه پاسخگویی به تهدیدات چگونه می‌باشد (وطن‌خواه و رضائی‌مقدم، ۱۳۹۴).

تحقیقات مختلفی تا کنون ارتباط هدفمندسازی یارانه‌ها و پیامدهای آن را مورد بررسی قرار داده‌اند که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره شده است:

متقی و همکاران (۱۳۹۹)، اثرات اقتصادی طرح هدفمندسازی یارانه‌ها بر مناطق پیرامونی شهر ری استان تهران را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفته‌اند که تفاوت معناداری در سبد مصرفی خانوارها رخ نداده است و بنابراین به نظر می‌رسد طرح هدفمندسازی یارانه‌ها دارای رابطه معکوس و منفی با اقتصاد ملی کارآمد است و در بلندمدت می‌تواند به یکی از موانع تحقق آن تبدیل شود.

سهیلی و همکاران (۱۳۹۶)، اثر هدفمندسازی یارانه‌ها بر ترکیب هزینه‌ای خانوارها در ایران را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفتند که در طول دوره مطالعه، سهم مخارج ضروری‌تر در سبد مصرفی خانوارها افزایش و رفاه خانوارها به دلیل افزایش قیمت‌ها کمتر شده است.

شرایطی است که افراد خلاق و کارآفرین را در اختیار داشته باشند تا از رکود و نابودی آن جلوگیری شود (کون و کوراتکو^۱، ۲۰۰۸). سازمان‌ها برای محیطی که کارآفرینی را ترغیب و استعدادهای افراد را شکوفا کند، اهمیت قابل ملاحظه‌ای قائل شده‌اند. امروزه سازمان‌ها به طور فزاینده‌ای در موقعیت‌هایی قرار می‌گیرند که گرایش داشتن به سمت فعالیت‌های کارآفرینانه برای آن‌ها امری ضروریست. سازمان‌ها باید شرایطی را فراهم آورند که کل سازمان، روحیه کارآفرینی پیدا کرده و بتوانند به راحتی و مستمر و به طور فردی و گروهی، در سازمان به فعالیت‌های کارآفرینانه بپردازند (طالبی و همکاران، ۱۳۹۲).

کارآفرینی پدیده‌ای هستند که در محیط‌ها و مجموعه‌های مختلف روی می‌دهد و سبب رشد اقتصادی از طریق نوآوری‌هایی می‌شود که افراد در پاسخ به موقعیت‌های اقتصادی ایجاد کرده‌اند (آپاریسو و همکاران^۲، ۲۰۱۶). کارآفرینی ارتباط بین منابع دانش محور و قابلیت‌های مبتنی بر مهارت از قبیل بازاریابی را افزایش می‌دهد. عدم توجه به توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه، باعث دور شدن کارکنان از خلاقیت و نوآوری می‌شود و این باعث می‌شود تا کارکنان از اینگونه فعالیت‌های خلاق و نوآور دوری گزیده و از پذیرش تغییرات سرباز زده و هرگونه باشد با تغییرات مخالفت می‌نمایند (چین و همکاران^۳، ۲۰۱۸).

محققان زیادی به این نتیجه رسیده‌اند که توسعه کارآفرینی در ویژگی‌هایی از قبیل نوآوری، ریسک‌پذیری، پیشگامی در بازار و رویکرد تهاجمی نمایانگر می‌باشد (وطن‌خواه و رضائی‌مقدم، ۱۳۹۴).

نوآوری: نوآوری نقش قابل توجهی در وجود یا عدم وجود روحیه کارآفرینی درون یک سازمان ایفا می‌کند و به عنوان یک موقعیت جدید و یا محصول یا خدمت جدید شناخته می‌شود. نوآوری عبارتست از معرفی محصولات جدید در جهت رفع نیازهای بازار که بتواند یک شکافی از نیازها را رفع نماید.

1. Covin & Kuratko

2. Aparicio et al

3. Jin et al

یارانه‌ها بر فقر و توزیع درآمد در ایران را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفتند که سیاست هدفمندسازی یارانه‌ها از کانال‌های مختلفی بر قدرت خرید خانوارها، فقر و توزیع درآمد اثر می‌گذارد.

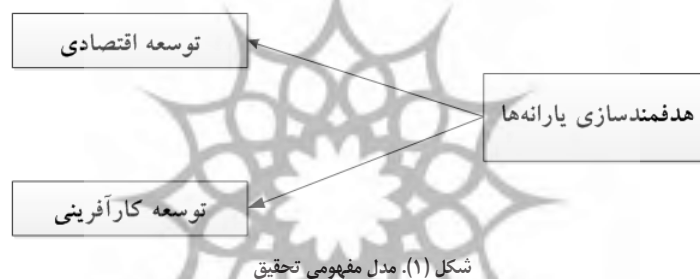
با توجه به ادبیات و پیشینه‌های مطرح شده فرضیات زیر شکل گرفتند که مطابق با مدل مفهومی تحقیق (شکل ۱) به شرح زیر ارائه گردیدند:

فرضیه ۱: هدفمندسازی یارانه‌ها بر توسعه اقتصادی کشور تأثیر مثبت و معنادار دارد.

فرضیه ۲: هدفمندسازی یارانه‌ها بر توسعه کارآفرینی کشور تأثیر مثبت و معنادار دارد.

یاری‌حصر و همکاران (۱۳۹۶)، ارزیابی تأثیرات هدفمندسازی یارانه‌ها بر پایداری شاخص‌های اقتصاد روستایی را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفتند که کیفیت شاخص‌های اقتصادی در روستاهای مطالعه شده با گذشت نزدیک به یک دهه از اجرای این سیاست تحول چشم‌گیری پیدا نکرده‌اند. شاخص کل پایداری اقتصادی در روستاهای دهستان سردابه میزان بسیار اندکی رشد یافته است و بین متغیر اصلی پایداری اقتصادی در روستاهای مطالعه شده و اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها ارتباط معنی‌داری وجود ندارد.

یاشارئل و حبیبیان نقیعی (۱۳۹۵)، اثر هدفمندسازی

روش تحقیق

از سهیلی و همکاران (۱۳۹۶) با ۶ سوال بخش دوم حاوی سوالات مربوط به توسعه اقتصادی از فرجی و همکاران (۱۳۹۳) با ۵ سوال بخش دوم حاوی سوالات مربوط به توسعه کارآفرینی از کوین و کوراتکو (۲۰۰۸) با ۶ سوال جدول زیر ابزار گردآوری داده‌ها راجع به متغیرهای اصلی پژوهش را نشان می‌دهد:

جدول (۱). متغیرهای اصلی پژوهش

متغیرهای تحقیق	تعداد سوالات
هدفمندسازی یارانه‌ها	۶
توسعه اقتصادی	۵
توسعه کارآفرینی	۶

پژوهش حاضر بر مبنای هدف تحقیقی است کاربردی، از لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی و به دلیل استفاده از پرسشنامه کمی است. وقتی پژوهشی به قصد کاربرد نتایج یافته‌هایش برای حل مسأله خاص یک سازمان انجام می‌شود، چنین پژوهشی کاربردی می‌باشد.

جامعه آماری تحقیق شامل ۱۵۰ نفر از کارکنان سازمان هدفمندی یارانه‌ها می‌باشد بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران تعداد ۱۰۸ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند.

ابزار اندازه‌گیری تحقیق یعنی همان پرسشنامه با توجه به متغیرهای اصلی (هدفمندسازی یارانه، توسعه اقتصادی و توسعه کارآفرینی)، شامل سه بخش است:

بخش اول حاوی سوالات مربوط به هدفمندسازی یارانه‌ها

پایایی در مورد آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است. نتایج جدول شماره ۲ حاکی از پایایی مناسب است. از سوی دیگر، روایی پرسشنامه نیز توسط روایی همگرا و با استفاده از روش PLS بررسی گشت. برای ارزیابی روایی همگرا از معیار AVE (میانگین واریانس استخراج‌شده^۲) استفاده شد که نتایج این معیار برای متغیرها و ابعاد آن نیز در جدول شماره ۲ نشان داده شده است:

برای بررسی برازش مدل و تحلیل داده‌ها از روش PLS که یکی از رویکردهای مدل‌سازی معادلات ساختاری^۱ استفاده شد. برازش مدل پژوهش از طریق روش PLS و با استفاده از معیارهای پایایی و روایی همگرا بررسی شد. برای بررسی میزان پایایی از معیار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی نرم افزار Smart PLS استفاده گردید. اگر مقدار این دو معیار برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۷ شود، موید این مطلب است که

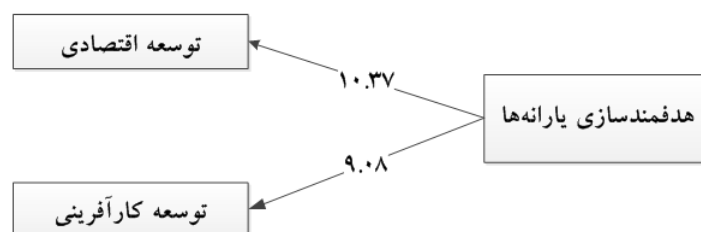
جدول (۲). نتایج معیارهای بررسی پایایی، روایی همگرا و همگرا

متغیرها	هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها	توسعه اقتصادی	توسعه کارآفرینی
آلفا	۰/۹۱	۰/۸۶	۰/۸۱
پایایی ترکیبی	۰/۹۲	۰/۸۸	۰/۸۴
AVE	۰/۵۶	۰/۶۱	۰/۵۹

معناداری و ضرایب مسیر نتایج درج شد. در ابتدا، برای تأیید فرضیه‌های پژوهش از ضرایب معناداری استفاده شد که خروجی حاصل در شکل ۲ ضرایب t را نشان می‌دهد. وقتی مقادیر t در بازه‌ی بیشتر از ۱/۹۶+ و کمتر از ۱/۹۶- باشند، بیانگر معنادار بودن پارامتر مربوطه و متعاقباً تأیید فرضیه‌های پژوهش است. همانگونه که در شکل ۲ مشخص می‌باشد، ضرایب t بین متغیرهای پژوهش همگی بالای ۱/۹۶ هستند که مبین پذیرش فرضیه‌های پژوهش است.

مقدار ملاک برای سطح قبولی AVE، ۰/۵ می‌باشد. همانگونه که از جدول بالا مشخص است، تمامی مقادیر AVE مربوط به سازه‌ها از مقدار ۰/۵ بیشتر بوده و این مطلب موید این است که روایی همگرایی مدل تحقیق حاضر در حد قابل قبول است.

در مرحله بعدی روابط میان متغیرها با استفاده از مدل ساختاری در روش PLS بررسی شد که در دو حالت اعداد

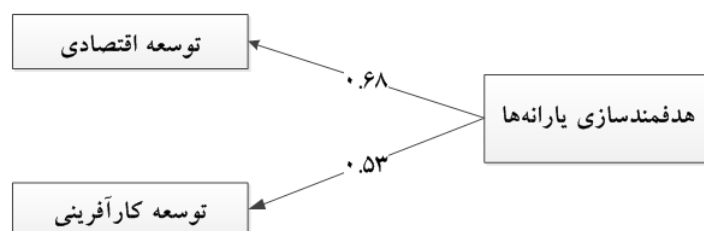

شکل (۲): اعداد معناداری برای آزمون فرضیات

1. Structural Equation Modeling (SEM)

2. Average Variance Extracted

بعد از بررسی تأیید فرضیات، با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS 2 شدت رابطه علت و معلولی بین متغیرها نیز سنجیده شد. همانطور که در شکل ۳ (اجرای مدل در حالت ضرایب مسیر) نمایان است، رابطه بین متغیرهای اصلی پژوهش به دلیل مثبت بودن ضرایب مسیر، مستقیم است؛ بدین ترتیب هدفمندسازی یارانه‌ها بر توسعه اقتصادی و توسعه کارآفرینی تأثیر مثبتی دارد.

شکل (۳): ضرایب مسیر برای تعیین شدت تأثیر متغیرها

نتیجه‌گیری

پیشنهاد می‌گردد تا مسئولین مرتبط با این امر سیاست‌های دقیقی برای توسعه هدفمندسازی یارانه‌ها اجرا کنند تا این هدفمندسازی به درستی اجرا گردد تا نتایج مثبت آن مشهودتر از نتایج منفی آن باشد.

فهرست منابع

برخورداری، سجاد؛ مهرگان، نادر (۱۳۸۹). مدل‌های تعادل عمومی قابل محاسبه و کاربرد آن‌ها در اقتصاد، تهران: انتشارات دانشگاه علوم اقتصادی.

سهیلی، کیومرث؛ خدامرادی، مرتضی؛ منیری، محمدرضا؛ گلی، یونس (۱۳۹۶). اثر هدفمندسازی یارانه‌ها بر ترکیب هزینه‌ای خانوارها در ایران، پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، سال هفتم، شماره ۲۸، صص: ۱۰۱-۱۲۹.

طالبی، کامبیز؛ داوری، علی؛ دهقان نجم‌آبادی، عامر (۱۳۹۲). شناسایی تأثیر سرمایه فکری بر تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه در شرکت‌های دانش‌بنیان، مطالعات مدیریت، سال ۲۳، شماره ۷۱، صص: ۴۸-۱۹.

فرجی، فرشته؛ احسانی‌فر، تهمینه؛ نادری، نادر؛ رضایی، بیژن (۱۳۹۳). بررسی نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی، نشریه کارآفرینی در کشاورزی، دوره ۱، شماره ۴، صص: ۹۱-۱۰۴.

متقی، افشین؛ احمدی، بهاره؛ اینانلو، حامد (۱۳۹۹). اثرات اقتصادی طرح هدفمندسازی یارانه‌ها بر مناطق پیرامونی شهر مورد:

پژوهش حاضر با هدف آزمودن بررسی تأثیر هدفمندسازی یارانه‌ها بر توسعه اقتصادی و کارآفرینی کشور شکل گرفته بود. نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از روش مدل سازی معادلات ساختاری، نشان داد که هدفمندسازی یارانه‌ها هم بر توسعه اقتصادی و هم بر توسعه کارآفرینی کشور می‌تواند تأثیر مثبت و معناداری داشته باشد. می‌توان اینگونه بیان کرد که در صورت اجرای درست و دقیق هدفمندسازی یارانه‌ها در کشور، چرخه‌های اقتصادی تولید و صنعت راه افتاده و هزینه‌های تولیدکنندگان به درستی کاهش یافته و باعث رونق تولید خواهد شد و در نتیجه این فرآیند، شاهد شکل‌گیری فعالیت‌های کارآفرینانه و نوآورانه نیز خواهیم بود. در این راستا یاری‌حصر و همکارانش (۱۳۹۶) نیز بیان کرده‌اند که توجه به هدفمندسازی یارانه‌ها می‌تواند منجر به تخصیص بهینه منابع، افزایش بهره‌وری و کارایی اقتصادی، افزایش قدرت خرید، اصلاح میزان و الگوی مصرف، گسترش سرمایه‌گذاری، افزایش درآمد شرکت‌ها و افزایش درآمد فقرا می‌شود و در صورتی که به درستی اجرا نشود باعث پیامدهایی مانند افزایش قیمت نهاده‌های تولید، ظهور و بروز تورم و هزینه نهاد تولید، احتمال افزایش تقاضای کل، افزایش هزینه‌های دولت در مصرف انرژی و دوران تورمی و کاهش تولیدات می‌گردد. در نهایت تا با توجه به اثرات مختلفی که سیاست‌های هدفمندسازی یارانه‌ها در توسعه کشور می‌تواند داشته باشد،

- Covin, J. G; Kuratko, D. F. (2008). *The concept of corporate entrepreneurship*. In V. Narayanan & G. O'Connor (Eds.), *The Blackwell encyclopedia of technology and innovation management*. Oxford, UK: Blackwell Publishers.
- Jin, B., Jung, S., & Jeong, S. W. (2018). Dimensional effects of Korean SME's entrepreneurial orientation on internationalization and performance: the mediating role of marketing capability. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 14(1), 195-215.
- Yoshida, S., Yagi, H., & Garrod, G. (2020). Determinants of farm diversification: entrepreneurship, marketing capability and family management. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 32(6), 607-633.
- شهر ری، تهران، توسعه فضاها‌ی پیراشهری، دوره ۲، شماره ۱، صص: ۱۴۲-۱۲۷.
- وطن‌خواه، نسیم؛ رضائی‌مقدم، کوروش (۱۳۹۴). شناخت روحیه کارآفرینی دانشجویان: مورد مطالعه دانشکده کشاورزی شیراز، علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد ۱۱، شماره ۱، صص: ۷۱-۵۹.
- یاری‌حصار، ارسطو؛ پریشان، مجید؛ حیدری‌ساربان، وکیل (۱۳۹۶). ارزیابی تأثیرات هدفمندسازی یارانه‌ها بر پایداری شاخص‌های اقتصاد روستایی (مطالعه موردی: دهستان سردابه، شهرستان اردبیل)، پژوهش‌های روستایی، دوره ۸، شماره ۳، صص: ۵۵۳-۵۳۶.
- یاشارئل، سپیده؛ حبیبیان نقیبی، مجید (۱۳۹۵). اثر هدفمندسازی یارانه‌ها بر فقر و توزیع درآمد در ایران: مدل سازی تعادل عمومی عرضه کار، تحقیقات مدلسازی اقتصادی، شماره ۲۳، صص: ۱۹۶-۱۵۹.
- Aparicio, S., Urbano, D., & Audretsch, D. (2016). Institutional factors, opportunity entrepreneurship and economic growth: Panel data evidence. *Technological forecasting and social change*, 102, 45-61.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی